

Коҳиши хатари офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон

Истифодаи манбаъҳои
ғайрианъанавии молиявӣ

Тавсифи мухтасари сиёсати соҳавӣ: TJ20-01
Марти соли 2020

« Барои ҷамъовари
маблағҳои дохидиву
берунӣ КХОТ бояд ҳамчун
раванди рушд пешниҳод
карда шавад, то ин ки ин
боиси ҳавасмангардонӣ
барои навоарӣ ва кашфи
системаҳои самарабахш
оиди ҷиҳати коҳиши
хатар ва идоракунии
хатар гардад. »

Тавсифи мухтасар

Маълумоти омории пешниҳодшуда аз ҷониби Кумитаи ҳолатҳои фавқуллод ва мудофиаи граждани (КҲФ) нишон медиҳад, ки дар тӯли ду даҳсолаи охир 60% арзиши хисоратҳо дар Тоҷикистон аз ҷониби офатҳои табиӣ буда – тақрибан 350 млн. доллари ИМА – аз ҳисоби обхезиҳо ва селҳо мебошад. Ин рақамҳо талафотро дар бар намегиранд, ки дар натиҷаи офатҳои табиӣ ба даромади сокинони минтақаҳои деҳот зарар мерасонад. Бо дарназардошти он, ки дар Тоҷикистон бозори хусусии суғурта инкишоф наёфтааст ва муассисаҳои давлатии суғурта фарогирии маҳдуд доранд, имкониятҳои молиявӣ барои бартараф кардани хатари офатҳои табиӣ ва харобиҳои ба вучудовардаи онҳо маҳдуд мебошанд. Дар ҳоле ки созмонҳои бисёрҷониба монанди Бонки осиёии рушд барои озмоиши шаклҳои гуногуни (маҳсулотӣ) суғуртаи мувофиқ ба контекст ва дастрас кӯшиш мекунанд, воқеият ин аст, ки онҳо метавонанд танҳо қисме аз хароҷоти харобиҳоро фаро гиранд. Онҳо наметавонанд сатҳи хатари офатҳои табииро коҳиш диҳанд ё сатҳи осебпазирии ҷомеаҳои деҳотро ба хатарҳои мазкур паст кунанд. Нақши асосии давлат аз он иборат аст, ки барои коҳиши хатари офатҳои табиӣ ва умуман дар идоракунии хатар эҳтиёткорона сармоягузорӣ кунад. Бар хилофи талошҳои созмонҳои байналмилалӣ ва бисёрҷониба дар маблағгузорӣ ва татбиқи ташаббусҳо оид ба коҳиши хатари офатҳои табиӣ, нақши сармоягузории давлатӣ дар ҳифзу нигоҳдории инфрасохтори муҳофизатӣ, монанди габионҳо (тӯрхалтаҳои симин), иншооти муҳофизатӣ (палисадҳо) ва дигар шаклҳои мустаҳкамкунии соҳили дарёҳо, норавшан боқӣ мемонад. Воқеан, бо дарназардошти он ки таъмир ва нигоҳдории рӯзмарра ва ивазкунии инфрасохтори физикии харобшуда ҳарчанд бо суръати пастраванда аз ҳисоби маблағгузории берунӣ идома дорад, пешрафти кам дар таҳияи рӯйкардҳо ва системаҳои устувор барои ба таври самарабахш коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ вучуд дорад, ки аз ҳисоби захираҳои ҷамъшаванда дар кишвар маблағгузорӣ ва тавассути саҳмҳо аз манбаъҳои берунӣ истифода мешаванд.

Дар ёддошти мазкур ба потенциали се манбаъи ғайри-анъанавӣ барои маблағгузории коҳиши хатари офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон таъкид карда мешавад:

Саҳмҳои ҷомеа дар нақшаҳои сатҳи ноҳиявӣ ва буҷетҳои барои коҳиши хатари офатҳои табиӣ;

Ҷараёнҳои мавриди ҳадафи даромадҳои баҳши давлатӣ;

Маблағгузории шартӣ бар асоси натиҷа.

Дар тӯли ду даҳсолаи фаъолият дар Тоҷикистон, Каритас Швейтсария дониши васеъ ва рӯйкардҳои устуворро дар ду даҳсолаи аввал ба даст овард ва ҳоло зарурати пешбурди даҳаи сеюмро дарк мекунанд. Ёддошти мазкур дониши арзишмандро пешниҳод мекунанд, ки тавассути далелҳои таҷрибавӣ ба даст оварда шудааст ва барои баррасиҳои давомдор дар бораи Стратегияи миллӣ оид ба коҳиши хатари офатҳои табиӣ ва ислоҳоти вобаста ба бахшҳои об ва кишоварзӣ арзиши муҳим доранд. Як паёми калидӣ ин аст, ки коҳиши хатари офатҳои табиӣ бояд ҳамчун раванди рушд баррасӣ карда шавад, ки дар ҷамъовари маблағҳои зарурии ҳам дохилӣ ва ҳам берунӣ ҷиҳати қорӣ намудани навоариҳои нақши фаёлро бозӣ мекунанд, ки онҳо барои кашф ва татбиқи системаҳои самарабахш ҷиҳати коҳиши хатар ва идоракунии хатар пешбинӣ шудаанд. Алтернативаи норавшан – давомдор будани маблағгузории кӯтоҳмуддат мебошад, ки ба рушди иҷтимоӣ ва иқтисодӣ дар Тоҷикистон камтар мусоидат мекунанд.

Ҷомеаҳо ҳамчун шарик мебошанд, на ҳамчун нозир

Яке аз натиҷаҳои ниҳии раванди феълӣ ислоҳоти соҳаи об – интиқоли идоракунии хатари обхезиҳо ба ихтиёри ҳукумати ноҳия мутобиқи рушди ташкилотҳои ҳавзаӣ дарё мебошад. Ин раванди мураккаб бояд дар байни иштироккунандагони гуногун ва ноҳияҳо ҳамроҳанг карда шавад ва бояд буҷетҳои сатҳи ноҳиявиро дар назар гирад, ки дар маҷмӯъ барои пешниҳод намудани хидматрасониҳои асосии давлатӣ кофӣ нестанд. Дар ноҳияи Муъминобод, муҳосибаҳои ғайрирасмӣ нишон медиҳанд, ки буҷети ноҳия дар муқоиса бо маблағе, ки барои ҳифзи хидматрасониҳои асосии давлатӣ ва инфрасохтор зарур мебошанд, аксари вақтҳо 30% камтар аст. Мансабдорони ноҳия шарҳ медиҳанд, ки даромад аз ҷамъовариҳои андоз дар натиҷаи камбизоатии шадид дар ҷомеаҳои деҳот паст боқӣ мемонад; бо вучуди ин, сатҳи омодагии ҷомеаҳо барои сармоягузори дар тадбирҳо оид ба коҳиши хатари офатҳои табиӣ баланд боқӣ мемонад. Сармоягузориҳои Швейтсария дар ноҳияи Муъминобод дар байни солҳои 2010 ва 2019, ки якҷо бо ҳукуматҳои ноҳиявӣ ва ҷомеаҳо амалӣ карда шудаанд, барои инфрасохтори физикии коҳиши оқибатҳои офатҳои табиӣ 20% саҳми ҷомеаҳо ҷалб карданд. Барои тадбирҳо оид ба коҳиши хатари офатҳои табиӣ, ки асосҳои устувори муҳити зист монанди қитъаҳои агроҷангалпарварӣ, идоракунии устувори истифодаи замин ва ҷаронидани давравии (ротатсионӣ) ҷорворо дар бар мегиранд, саҳми ҷомеаҳо ба 45% расид. Пешниҳодҳои ҷомеаҳо барои сармоягузориҳои муштарак дар нигоҳдорӣ, сохтмони нави инфрасохтори муҳофизати соҳили дарёҳо ва идоракунии устувори истифодаи замин ҳавасмандии ҷомеаҳо дар маблағгузориҳои муштарак дар соҳаҳои таъ-

кид мекунанд, ки манфиатҳои мустақим ва назаррасро таъмин мекунанд. Таҷрибаи Каритас Швейтсария дар ноҳияҳои Ховалинг ва Шамсиддин Шохин иддаои мазкурро тақвият медиҳад ва саҳми ҷомеаҳо дар миқёси монанд нишон медиҳад.

Мутаассифона, равандҳои буҷети сатҳи ноҳиявӣ ба ҳаракати замони ҳозира дар самти истифодаи саҳми ҷомеаҳо барои зиёд кардани буҷети маҳаллӣ мувофиқат намекунад. Яке аз монеаҳо – набудани қобилият ва ё салоҳият барои бар дӯши худ гирифтани уҳдадорӣ ва иҷро намудани уҳдадорӣ оид ба маблағгузориҳои давлатӣ мебошад, ки аз маблағгузориҳои муштарак хусусӣ вобаста аст. Монеаи дуюм, набудани системаҳои ҷиҳати ба таври самарабахш ҷудо кардани маблағҳо аз буҷети умумӣ барои ташаббусҳои мавриди ҳадаф мебошад. Яке аз рӯйқардҳо, ки аз тарафи ҳукуматҳои ноҳиявӣ татбиқ карда мешавад, маҷбур кардани соҳибкорони сарватманд (дар ноҳияҳо, ки онҳо вучуд доранд) мебошад, ки онҳо ташаббусҳои рушди маҳаллиро бо захираҳои ҳадди ақали давлатӣ маблағгузори кунанд. Рӯйқарди дигар дархостҳои давомдор барои дастгирӣ аз ҷониби созмонҳои байналмилалӣ дар шакли сӯзишвориҳои дизелӣ ва таъминоти моддӣ барои барқарорсозии ғайрии инфрасохтор оид ба коҳиши оқибатҳои офатҳои табиӣ мебошад, ки ин ҳам вазъияти ноустуворро эҷод мекунанд. Аз ин рӯ, зарурати ғайрии барои таҳияи системаҳо ва равандҳои самарабахш танзимкунанда ва молиявӣ ҷиҳати ҷалби омодагии ҷомеаҳо барои сармоягузориҳои муштарак ва шарикӣ бо ҳукуматҳои маҳаллӣ барои коҳиши хатари офатҳои табиӣ вучуд дорад.

A photograph showing two men in a river, working on a large fishing net. One man, wearing a blue jacket and a blue cap, is in the foreground, focused on the net. The other man, wearing a dark jacket and a light-colored bucket hat, is slightly behind him, also working on the net. The river is filled with rocks and the water is turbulent. A red vertical bar is on the left side of the image.

« Барои КХОТ зарурати таъҷили вучуд дорад, ки танзимкунандаи муассир, системаи молиявӣ, ҷалби ҷомеаҳо барои сармоягузориҳои муштарак ва шарикӣ бо ҳукуматҳои маҳаллиро инкишоф дод. »

« Ҳангоми тарҳрезии дуруст, равандҳое, ки дар заминаи алоқамандии фаъолиятҳо барои солимгардони экосистема ва хатари офатҳои табиӣ пайдо гардидаанд, дар айнаи замон он ҳамчун раванди ЭКО-КХОТ қабул гардидааст, ба даромаднокии хусусӣ ва коҳиши хатари офатҳои табиӣ мувофиқат мекунанд. »

Ҷараёнҳои мавриди ҳадафи даромадҳои бахши давлатӣ барои дастгирии коҳиши хатари офатҳои табиӣ

Бо маҳдуд будани буҷетҳои вазорат барои дастгирии ташаббусҳои зарурии кишоварзӣ, экологӣ ва захираҳои об ва буҷетҳои ноҳиявӣ, ки барои пешниҳод намудани хидматрасониҳои асосии давлатӣ ноқофӣ ҳастанд, Тоҷикистон наметавонад ба таври воқеӣ ваколатҳои соҳавӣ худро иҷро кунад. Дар воқуниш ба мушкилии мазкур, кишвар мумкин аст фаъолиятҳои даромаднокро дар назар гирад, махсусан фаъолиятҳое, ки робитаҳои байни саломатии экосистема ва хатари офатҳои табиӣро эътироф мекунанд ва ба онҳо асос ёфтаанд, ки дар ҳоли ҳозир маъмулан ҳамчун коҳиши хатари офатҳои табиӣ бар асоси экосистема гурӯҳбандӣ карда шудаанд. Ҳангоми ба таври дуруст таҳия шудан, рӯйкардҳои мазкур ба зарурат барои ғойдаоварии бахши хусусӣ ва таъмини хидматрасониҳои давлатӣ мувофиқат мекунанд.

Дар байни солҳои 2015 ва 2019, сармоягузориҳои Олмон дар соҳаи ҷангали Тоҷикистон, ки аз ҷониби Каритас Швейтсария бо Агенсии хоҷагии ҷангал ҳамоҳанг карда шудааст, 579 шартномаи идоракунии муштараки ҷангалро байни деҳқонони хусусӣ ва агентҳои хоҷагии ҷангал (лесхоз) дар сатҳи ноҳия таҳия намуданд, ки тақрибан 10 000 гектар ҷангали ҷамъиятиро фаро мегиранд. Созишномаҳои иҷораи 20-сола бахше аз нақшаи калонтари идоракунии ҷангал ва механизми тақсими/мубодилаи маҳсулот буданд¹. Устувории рӯйкарди мазкур ба иштироки фаъоли хоҷагиҳои деҳқонӣ дар ҳифзи ҷангал, ҷангалшинонӣ, барқарорсозии ҷангал ва ҳамчунин идоракунии устувори истифодаи замин асос ёфтааст, ки воситаҳои рӯзгузарони маҳаллӣ ва пешгирии офатҳои табиӣро дастгирӣ менамояд. Ангезаҳои иқтисодӣ барои

хоҷагиҳои давлатии ҷангал муҳим мебошанд – кам шудани зарурат дар иҷрои ташаббусҳои оид ба идоракунии ҷангал ва ҳиссаи мувофиқашудаи маҳсулоти истеҳсолшуда бо тартиби 50% мушоҳида мешавад, ки тавассути фурушҳои тиҷоратӣ ба пули нақд барои буҷетҳои маҳаллӣ ва давлатӣ иваз карда мешавад.

Каритас Швейтсария рушди парваришгоҳҳои тиҷоратии ниҳолро дар ҷавоб ба набудани ниҳолҳои дарахтон ва наваҳои решадор, ки барои рушди ҷангалшинонӣ ва плантатсияҳои бисёрҳадаф зарур мебошанд, озмоиш мекунанд. Парваришгоҳҳои мазкур ба таври стратегӣ таҳти назорати Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудоғиби граждани (КҲФ) қарор доранд ва бо нақшаҳои асосдори тиҷоратӣ ва экологӣ дастгирӣ карда мешаванд. Ҳадаф – муттаҳид кардани даромаднокии бо устуворсозии муҳитҳои нозук мебошад, ки онҳо аз офатҳои табиӣ осебпазир ҳастанд. Парваришгоҳҳои ба таври самарабахш идорашаванда метавонанд ҳар як гектар дар давоми як сол то **150 000 ниҳол истеҳсол кунанд** ва ҷомеаҳои маҳаллиро бо ниҳолҳои солим ва дастрас таъмин намоянд. Бо даромади солонаи тақрибан **10000 франки Швейтсария аз як гектар**, ниҳолхонаҳои мазкур (агар масоҳати онҳо афзоиш ёбад), эҳтимолан дар озод кардани буҷетҳои соҳавӣ барои нигоҳ доштани инфрасохтори муҳим ва ташаббусҳое, ки ба пешгирии офатҳои табиӣ пешбинӣ шудаанд, нақши муҳимро бозӣ мекунанд. Ҳарчанд КҲФ дорои мандати расмӣ барои пешгирии хатари офатҳои табиӣ намебошад, манбаъҳои мазкур, ки дар сатҳи маҳаллӣ таъмин карда мешаванд, моликияти миллии раванд ва пешбурди устувориро таъмин мекунанд.

1- Таҳқиқотҳо нишон медиҳанд, ки ҳасбеда ва хӯроки чорво (48%), мева ва чормағз (28%), ҳезум (19%) ва чӯб (5%) маҳсулоти асосӣ буданд, ки истеҳсол ва ҷамъоварӣ шудаанд.

Маблағгузорӣ бар асоси натиҷаи ниҳой

Хусусияти коҳиши хатари офатҳои табиӣ таҳияи нишондиҳандаҳоеро тақозо мекунад, ки дар маҷмӯъ тавассути натиҷаҳои миёнамуҳлат муайян карда мешаванд – шумораи одамон ё хонаводаҳои фароғирфташуда, андозагирҳои инфрасохтори муҳофизатии барқароршуда ё ба тозагӣ сохташуда, миқёси омӯзиш ва шумораи семинарҳои баргузоршуда ва ғайра. Аз нуқтаи назари рушд, нишондиҳандаҳо метавонанд дар оянда минтақаи чуғрофии фароғирфташуда, шумораи дарахтони шинонидашуда, тағйирот дар ҳосилнокӣ ва афзоиши даромади хонаводаҳоро дар назар гиранд. Бо вучуди ин, аз нуқтаи назари коҳиши хатари офатҳои табиӣ бар асоси экосистема, натиҷаҳои ниҳии камтар намоён ва аксари вақтҳо нодида гирифташаванда ҳамчунин бояд ба арзёбӣ ворид карда шаванд.

Бо дарназардошти дониши касбшуда тавассути таҷрибаи Муъминобод, Каритас Швейцария ҳоло таъсири мусбати таҷрибаҳои идоракунии устувори истифодаи заминро барои саломатии хок тасдиқ намуда, оқибатҳои сабуккундаи беҳтар кардани саломатии хокро барои эрозияи хок, обхезӣ ва лағжишҳои замин (ярҷҳо) муайян намуд. Натиҷаҳои озмоишгоҳӣ (лабораторӣ) аз арзёбии қитъаи замини гандум ҳангоми шудгоркунии контури ва марзакашӣ (террасировка) (коркард) дар муқоиса бо қитъаи замини гандум ҳангоми шудгоркунии анъанавӣ дар нишебии теппа (коркарднашуда) сатҳи ба таври назаррас баланди гумусро (2% дар муқобили 1,3%) нишон медиҳад. Таркиби фосфор дар қитъаи замини коркардшаванда нисбат ба қитъаи замини коркарднашуда ҳамчунин 50% зиёдтар буд. Фосфор асосан бо зарраҳо алоқаманд мебошад, аз ин рӯ, таркиби баландтари фосфор суръати пасттари эрозияро (миқдори таҳнишинҳои рез) нишон медиҳад. Мусоҳибаҳо бо соҳиби замини гандум дар чорчӯби таҷрибаи нав нишон медиҳанд, ки истеҳсоли тухмӣ тақрибан ду маротиба аз 550 кг дар як мавсим то 1000 кг зиёд шудааст ва ин қобилиятро барои якҷо вучуд доштани системаҳои даромадноки иқтисодӣ ва самарабахши экологӣ тасдиқ мекунад.

Озмоишҳои лабораторӣ ҳамчунин нишон доданд, ки дараҷаи гузарониши гидравликии хок дар макони агроҷангалпарварӣ нисбат ба плантатсияи наздики коркарднашудаи гандум 10 маротиба зиёдтар аст. Ҳарчанд дараҷаи гузарониши гидравликии хок ҳамчун воситае муайян карда мешавад, ки об тавассути холигоҳҳо ё роғҳо дар хок ҳаракат мекунад, он аз гузариши (нуфузи) оби борон фарқ мекунад ва робитаи мутақобил байни онҳо вучуд дорад. Натиҷаҳои мазкур нишон медиҳанд, ки шинонидани дарахтон ва агроҷангалпарварӣ метавонанд қараёни обро коҳиш диҳанд ва ҳамин тавр хатари обхезиро дар минтақаҳои поёноб паст кунанд.

Ин тадбирҳои оддӣ, вале самарабахш барои дарки таъсири ташаббусҳои коҳиши хатари офатҳои табиӣ бар асоси экосистема муҳим мебошанд. Идораҳои маблағгузорикунда бояд дарк намоянд, ки дараҷаи баландтари ҳосилнокӣ дар истеҳсолот ва ландшафтҳои сабзтар на ҳамеша бо хидматрасониҳои самарабахши экологӣ мутаносиб ҳастанд ва бояд анҷоми тадбирҳоро ҷиҳати масъул нигоҳ доштани татбиқкундагон ва шарикони ҳукумати барои пешбурди рушди устувори иҷтимоӣ ва иқтисодӣ баррасӣ намоянд.

Нигарониҳои таҳиякундагон дар бораи афзоиши бори далели илмӣ мумкин аст бо имконияти ҷомеаи илмӣ барои маблағгузори коҳиши хатари офатҳои табиӣ сабук карда шавад, ки ба рушд алоқаи наздик дорад – соҳае, ки дар Тоҷикистон ҳоло пурра амалӣ карда нашудааст. Мушкилӣ аз эҷоди шарикҳои муносиб байни ҷомеаҳои таҳиякунда ва ҷомеаҳои илмӣ дар Тоҷикистон ва дар сатҳи байналмилалӣ иборат мебошад. Ҷомеаи илмӣ ҳамчунин метавонад барои маблағгузори коҳиши хатари офатҳои табиӣ тавассути ташаббусҳои “пардохт барои муваффақият”, ки бештар ҳамчун уҳдадорӣ барои таъсири муҳити зист шинохта шудааст, имконият фароҳам созад. Ҳарчанд механизмҳои мазкурӣ маблағгузорӣ мураккабу печида мебошанд, Тоҷикистон метавонад чунин ташаббусҳоро озмоиш кунад.

Тавсияҳо

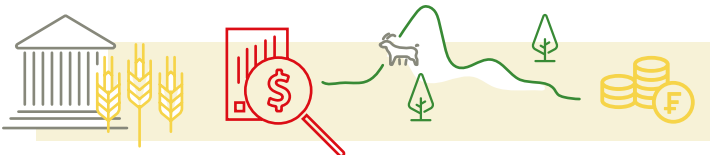

1 Мақомоти ҳукумати дар сатҳҳои миллӣ, вилоятӣ ва ноҳиявӣ бояд фавран равандҳои муносири банақшагирии рушди ноҳияро қабул кунанд, махсусан равандҳое, ки омодагии ҷомеаҳоро барои банақшагирии муштарак ва сармоягузори муштарак дар тадбирҳо барои коҳиши осебпазирӣ ба офатҳои табиӣ пешбинӣ менамоянд.

2 Созмонҳои байналмилалӣ ва бисёрҷониба бояд ба рушди системаҳо ва равандҳо бештар диққат диҳанд, ки ба вазорату кумитаҳо бо ваколатҳои вобаста ба кишоварзӣ, муҳити зист ва рушд барои ба даст овардани даро-

мади давлатӣ ҷиҳати дастгирии ваколатҳои асосии худ кӯмак мекунад. Ин барои коҳиши хатари офатҳои табиӣ дорои аҳамияти махсус ва мустақим мебошад, зеро робитаҳо дар байни соҳаҳои кишоварзӣ, ҷангал ва об паҳн мешаванд.

3 Идораҳои маблағгузорикунда бояд роҳҳои алтернативии сармоягузорию дар коҳиши хатари офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон дар назар гиранд. Дар ҳоле ки маблағгузорӣ барои наҷотдиҳӣ ва барқарорсозӣ муҳим мебошад, маблағгузори фаврии вобаста ба хидматрасониҳои экологӣ ҷиҳати ба таври самарабахш коҳиш додани хатари офатҳои табиӣ зарур аст. Дар сурати мавҷуд набудани маблағгузори асосёфта ба натиҷаи ниҳой, истифода аз захираҳои берунӣ барои пур кардани камбудҳои буҷет якҷо бо равона намудани диққат ба натиҷаҳои кӯтоҳмуддат идома хоҳанд ёфт.

Дар бораи муаллифҳо

Шинан Н. Кассам, Директори Минтақагии Шуъбаи КАРИТАС Швейтсария дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе

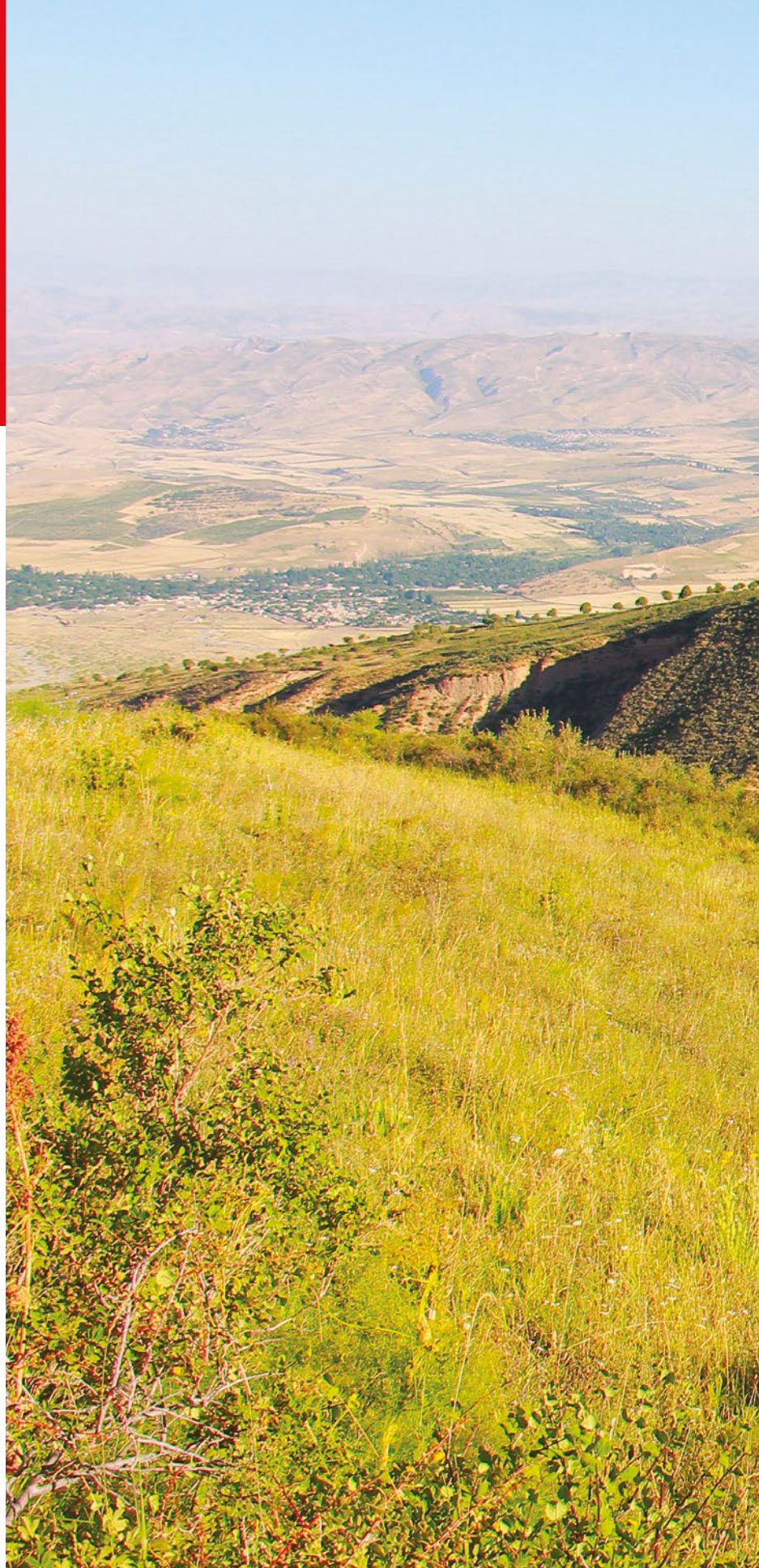
Арабела Филипона, мушовири мустақил, ки дар Давос қарор дорад

Афзалшо Насибов, менеҷери лоиҳа, коҳиши хатари офатҳои табиӣ бар асоси экосистема, Шуъбаи КАРИТАС Швейтсария дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе

Амриддин Қарахонов, мушовири барнома мониторинг ва арзёбӣ, Шуъбаи КАРИТАС Швейтсария дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе

Изҳори сипос

Каритас Швейтсария ба Барномаи рушди СММ (БРСММ) дар Тоҷикистон ва Чарлз Келлӣ барои мубоҳисаҳои андешамандона, ташвиққунанда ва созанда дар бораи маблағгузориҳои коҳиши сатҳи хатари офатҳои табиӣ изҳори сипос менамояд. Як қатор сабақҳои омӯхташуда аз баррасиҳои мазкур дар ин тавсифи мухтасари сиёсати соҳавӣ инъикос ёфтаанд. Ҳамчунин, аз Агенсии Швейтсария оид ба рушд ва ҳамкорӣ барои шарикони самарабахш дар касби дониш ва далелҳо ҷиҳати дастгирии татбиқи васеи рӯйкардҳои аз нигоҳи контекст дахлдор ба коҳиши хатари офатҳои табиӣ дар Тоҷикистон сипосгузорӣ карда мешавад. Ҳамаи фикру мулоҳизаҳо ва далелҳои дар ин ҷо овардашуда танҳо ба муаллифон дахл доранд ва назарҳои сиёсати расмӣ шарикони институтсионалии Каритас Швейтсария ва идораҳои маблағгузорикунандаро ифода намеkunанд.

Тархрезӣ ва тарх аз тарафи Zoï Environment Network / Carolyne Daniel 2020
Ҳама аксҳои суратгирифта © Каритас Швейтсария